

ЗМЕСТ

ЛЕРА ГІЛЕЎСКАЯ. Практыкаванне. <i>Апавяданне</i>	3
ІРЫНА МАКАРЧУК. За акном вясна. <i>Вершы</i>	9
ГАННА СТАЛЯРОВА. У вяснова павольнай журбе. <i>Вершы</i>	11
АЛЯКСЕЙ АЗЁМКА. Два апавяданні	14
МАРЦІН БАЛЬ. Мільярды стагоддзяў. <i>Вершы</i>	27
КСЕНІЯ ЗАРЭЦКАЯ. Вораті. <i>Аповесць</i>	29

АСОБА

АКСАНА СПРЫНЧАН. Апалогія красы «палескай разумніцы»	76
---	----

МАСТАЦТВА

АДАМ ГЛОБУС. Вато	84
--------------------------------	----

МУЗЕЙНАЯ ГАСЦЁЎНЯ

МІКОЛА ТРУС. Біябібліяграфічныя эскізы: Ігнат Канчэўскі	89
---	----

ЗНАКІ ЭПОХІ

АЛЕСЬ КАРЛЮКЕВІЧ. Па гарачых слядах вайны	92
--	----

ЛІТАРАТУРНЫ СВЕТ

ЛІЛІЯ БАЛАБУШКА, КАЦЯРЫНА ЖВІРБЛЯ. Адметнасці тыпалогіі герояў у неагатычным рамане Маргарыты Латышкевіч «Ваўкалакі»	96
---	----

СТАРОНКА РОДНАЯ

КАПА ПАДВІЦКАЯ. Роўнядзь сыходзіць за далягляд	99
КАЦЯРЫНА ЗАЛЕСКАЯ. Пяцьдзясят тысяч і адно сэрца	101

ПЕРАКЛАДЧЫЦКІ ДЭБЮТ

АКІКА ЁСАНА. Маё жыццё. <i>Урывак</i>	104
--	-----

ЛЕРА ГІЛЕЎСКАЯ

Практыкаванне

Апавяданне

Гілеўская Лера нарадзілася 30 лістапада 2005 года ў Мінску. Працуе артысткай балета ансамбля «Харошкі», педагогам па харэаграфіі ў тэатры-студыі MUSICLAND.kids, трэнерам у студыі балета «Шоўк і шолах». Лаўрэат рэспубліканскага літаратурнага конкурсу «БрамаМар» і літаратурнага конкурсу часопіса «Маладосць» на лепшы праявіны твор для моладзі (2024).

«У гэтага мілая цішотка. А ў гэтага вочы прыгожыя: вялікія і блакітныя (чаму менавіта ў хлопцаў заўсёды вейкі мне на зайздрасць і стваральнікам тушы на паразважаць?). А гэты зусім юнак, ён лічыцца? На ўсялякі, у яго фэйныя красойкі з ліхтарыкамі, я марыла аб такіх у дзяцінстве. Так, тут цяжэй, давайце скажам, што забавная торбачка праз плячо. Цікава, ці можа камплімент лысіне наогул быць шчырым? А падкрэсліванне таго факта, што яна гуліва блішчыць? Божухна, а тут хочацца адзначыць смеласць, якая мяжуе з самаўпэўненасцю і прыдуркаватасцю, я б з такой прычоскай пасаромелася шапку надзяваць, а хлопец нічога, ужо амаль у цэнтр горада заехаў. Герой. Так, хто там далей — толькі вуха і кавалачак шыі бачу, ну, так і залічым, яны сімпатычныя. Дапушчальныя».

Ганулька трэслася ў аўтобусе і зусім не прыхавана назірала за ўсімі мужчынамі, якім не пашанцавала ехаць з ёй у адным накірунку. Сёння ўранку яна пабачыла ў сацыяльнай сетцы допіс жанчынкі паважнага выгляду, якая называла сябе псіхолагам, сексалагам, нумералагам і яшчэ рознымі -гамамі (чытаць: гадамі). Яна абмяркоўвала з другой, больш прыгожай, чым разумнай дзяўчынай, як усе яе кліенткі імгненна выскоквалі замуж пасля загаду выканаць простае практыкаванне. Трэба было выйсці ў горад і кожнаму сустрэчнаму мужчыне прыдумляць камплімент.

Ганулька ўзрадавалася, што рабіць гэта дапускалася ў думках, а тое была б верагоднасць праславіцца вар'яткай ці прастытуткай у адчаі. Абедзве перспектывы не натхнялі. А вось магчымасць сустрэць каханне — вельмі. Аб гэтым дзяўчына баялася думаць, тым больш прызнацца сабе ў такой брыдкай, чалавечай, натуральнай і нікчэмнай патрэбе, як каханне. Таму абазначыла эксперымент па пошуку пачуцця як звычайную цікаўнасць: пры несучаснальным раскладзе яна нічога не страціць, наадварот, нават пабаражэ свой слых адпачынкам ад навушнікаў, у якіх сера ўжо прыкарэла. А калі ўсё склалася, то можна будзе звацца шчаслівай

ІРЫНА МАКАРЧУК

За акном вясна

Вершы

Макарчук Ірына нарадзілася 19 кастрычніка 2004 года ў аграгарадку Лінова Пружанскага раёна Брэсцкай вобласці. Студэнтка чацвёртага курса філалагічнага факультэта Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна. Друкавалася ў бярозаўскай раённай газеце «Маяк», часопісах «Полымя» і «Маладосць», а таксама ў альманаху «Першацвет».

Ой ты, сэрца, што ж так б'ешся?
Не даеш спаць давідна —
То ты плачаш, то смяешся.
За акном вясна...

А вясною усе ночы
Так і клічуць
За парог,
А вясною
Ззяюць вочы,
А вясною —
Час прарочы,
Час спатканняў
І трывог.

Ой, чаму ж
Няма спакою
У гарачых у грудзях?
Месяц ходзіць за гарою,
Палыном падол
Прапах.

Не падпіша, не падлічыць
Месяц зоранькі свае.
І навокал ўсё
Так слічна.
Дык чаго ж мне
Не стае?

Што ж ты,
Сэрцайка дзявоча,
Як у полімі, скажы?
Нібы хто цябе сурочыў,
Нібы хто
Прываражыў.

Нібы хто
Цябе разрэзаў,
Каб бруіла, на жывое,
І калёным тым жалезам
Мяне кінуў
Без спакою.

Ты чаму, чаму ж так б'ешся?
Не даеш спаць давідна —
То ты плачаш, то смяешся.
І вясна, вясна, вясна...

ГАННА СТАЛЯРОВА

У вяснова
павольнай журбе

Вершы

Сталярова Ганна нарадзілася 2 лютага 2007 года ў Магілёве. Скончыла магілёўскую Гімназію № 4. Цяпер вучыцца ў Турынскім універсітэце (Італія) на выкладчыка гісторыі. Двойчы пераможца Рэспубліканскай алімпіяды па прадмеце «Беларуская мова і літаратура». Лаўрэат конкурсу эсэ «Патрыятызм ва ўяўленнях Янкі Купалы і Якуба Коласа». Літаратурны дэбют у «Маладосці».

я не кат
і не кот
не сястра
і не брат
не парад
не палёт
не Масква
не Багдад
не гульня
не ўсур'ёз
не міраж
а найперш
полюмя
крыгаход
сінь дняпроўская

верш

у дзень калі я сустрэла цябе
неба было сіняе
літары думак маіх у барацьбе
на руках тваіх лініі

слухаць цябе — нібы жыць у сне
напаўкаменная, нападдраўляная
танчаць на шэрай тваёй сцяне
думак маіх пад'ёмныя краны

ты ў вяснова павольнай адвечнай журбе
у жаўцюткіх суквеццях палынавых

чаму небасхіл дазваляе сабе
быць
асляпляльна
сінім?

Мінску

логіка, задуменнасць
дзверы, вокны, прыступкі
водбліскі сонца на гербах
родных маіх гарадоў

МАРЦІН БАЛЬ

Мільярды стагоддзяў

Вершы

Марцін Баль нарадзіўся 31 кастрычніка 2006 года ў Мінску. Скончыў гімназію № 13 г. Мінска, цяпер — студэнт хімічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Двойчы пераможца заключнага этапу рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове і літаратуры (2023 і 2024 гг.). Публіцыстычны артыкул друкаваўся ў штотыднёвіку «Літаратура і мастацтва». Літаратурны дэбют у «Маладосці».

Зіме

Замяці маё цела снегам,
У полі труп мой зацэрушы.
Я прылёг адпачыць пад небам:
Супакою шукаў для душы.

Казытай мае вейкі ветрам,
Сашчапі мае сківіцы льдом.
Я хачу праляжаць пад снегам
Паўмільярда зямных гадоў.

Намяці ты вакол сумёты,
Каб схавалі ад крумкачоў.
Каб не ўбачыў мяне ніколі
Аніводны з драпежных звяроў.

Адганяй іх сцюдзёным ветрам
І марозам калі ў бакі.
Заганяй у лясныя нетры,
Каб сядзелі, падцяўшы хвасты.

Абудзі, калі скончыцца ліха,
Калі зоры заззяюць ярчэй,
На франтах калі стане ціха,
Знікнуць слёзы калі з вачэй.

Я прагнуся ад клёкату звонкага
Сярод снегу чорных буслоў,
Я прагнуся ад рыкання моцнага
Ў снежным полі альпійскіх кароў.

Я устану, адно ўжо пачуўшы
Спеў саловак, што вецер прынёс.
Я устану, калі раптам узыдуць
З-пад снягоў наш ячмень і авёс.

Адцяцелі буслы усе ў вырай.
Не пасуцца каровы зімой.
Буду спаць я ў снежнай магіле:
Час пасеваў яшчэ не прыйшоў.

Праляжу хоць мільярды стагоддзяў,
Ды ніколі не ўстаць мне ізноў.
І, відаць, не змагу я напіцца
Малака тых альпійскіх кароў.

КСЕНІЯ ЗАРЭЦКАЯ

Ворагі

Аповесць

Зарэцкая Ксенія нарадзілася 10 лютага 2002 года ў горадзе Кобрыне Брэсцкай вобласці. Скончыла факультэт журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. З мастацкай прозай друкавалася ў раённай газеце «Кобрынскі веснік», альманахах «аБДУмана» і «Першацвет», зборніках «Размова з люстэркам» і «Вазьмі сваю свяцільню». Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы публікаваліся на старонках часопісаў «Маладосць», «На экранах», «Тэатральны журнал» і «Бярозка», газет «Культура», «ЛіМ», «Переходный возраст». Працуе рэдактарам. Жыве ў Мінску.

Пралог

Мінск, 189X г.

Берг прыйшоў у тую ж карчму, што і месяц назад. Знаходзілася яна ў дальняй частцы вялікага горада, які імкліва развіваўся ў апошнія гады. Сцякаліся ў яго людзі. Пачалі хадзіць цягнікі, звязваючы іх, людзей, звыклых да адасобленасці сваёй, са знешнім светам.

Берг на людзей даўным-даўно не зважаў. І на развіццё іх, і на адкрыцці — таксама. Ён хацеў сустрэцца са старым ворагам.

Рагнар чакаў за сталом у кутку невялікага змрочнага памяшкання. Стаялі перад ім два кубкі піва. Адзін — напалову пусты. Піва тут разлівалі кепскае, аднак самагон быў яшчэ горшы. Таму пілі хмельнае. Па звычцы.

— Ну што,— прысеў Берг насупраць,— памерла твая падапечная?

Рагнар кіўнуў.

— Апошняя з роду жонкі. Больш нікога не засталася.

— А ты ўсё тут,— Берг усміхнуўся.

— І ты тут,— адрэзаў Рагнар.

Усміхацца расхацелася. Праклён, што звязваў іх вось ужо тысячу гадоў, не дазваляў сысці. Не дазваляў пакінуць свет, які абрыдзеў абодвум, які старых ворагаў не прымаў. Ды і няма чаго ім было тут рабіць. Няма для каго існаваць.

Адпіў Берг з кубка. Піва аказалася цёплым і горкім. Плаваў у ім ячменны асад. Азірнуўся на гаспадара — белавалосага дзядка з тонкім голасам, які ганяў падавальшчыц і аблічваў кліентаў. Да дзядка карчмой валодаў яго бацька, а да таго — яго бацька. Берг бачыў іх усіх. Пры кожным з роду дзядка, што прыбыў на зямлю гэтую два стагоддзі таму, сядзелі яны з Рагнарам у карчме і пілі піва. Толькі яно ды старыя ворагі не мяняліся.

— Хіба няма ніякага спосабу нам сысці? — пачаў Рагнар тую ж размову, што і тысячы разоў да гэтага.

— Не,— адказ Берга таксама не мяняўся.— Пакуль ты мяне памятаеш — я жывы. Пакуль я жывы — праклён твой будзе дзейнічаць.

АКСАНА СПРЫНЧАН

Апалогія красы «палескай разумніцы»

1. Люба Тарасюк — паэтка адной кнігі. Аўтарцы было 30 гадоў, калі кніга нарадзілася. Кнізе было 23 гады, калі паэткі не стала.

2. «Палескай разумніцаю» Любу Тарасюк называлі сябры і калегі, бо нарадзілася паэтка, літаратуразнаўца і выкладніца на Палессі — у Пінкавічах, знакамітых тым, што на пачатку XX стагоддзя ў мясцовай школе працаваў Якуб Колас, а ў 1930-я гады з экспедыцыяй была вядомая амерыканская

даследніца і вандроўніца Луіза Арнер Бойд. А цяпер Пінкавічы знаныя не толькі тымі, хто прыязджае, але і той, якая тут нарадзілася.

3. За год да з’яўлення Любы на свет школе надалі імя Якуба Коласа, а падчас яе вучобы настаўнік беларускай мовы і літаратуры Іван Калоша стварыў у Пінкавіцкай школе куток класіка. У 1990 годзе школа сталася літаратурна-краязнаўчым музеем Якуба Коласа. Ёсць у ім і стэнд, прысвечаны «палескай разумніцы». Дарэчы, менавіта Іван Калоша адыграў значную ролю ў станаўленні глыбока беларускага светаўспрымання Любы Тарасюк.

4. Але і сям’я ў Любы была для Пінкавічаў рэдкая — у хаце на вуліцы Якуба Коласа месцілася шмат кніг. І ўдумлівая, сур’ёзная дзяўчынка адчула, што слова — ейны абярэг, ейнае жыццё. Таксама бацькі адныя з першых набылі для сваёй дачкі ровар.

Вучні Пінкавіцкай школы з Іванам Шамякіным, Піменам Панчанкам, Іванам Навуменкам і Міколам Гамолкам. Люба Тарасюк другая злева. Канец 1960-х гадоў

3. букетам валочак у школьных гады

МАСТАЦТВА

АДАМ ГЛОБУС

Вато

Словы пра далікатнага жывапісца ракако

Спадчына

Ад мастакоў мала што застаецца, але ўсё ж тое-сёе захоўваецца... Спадзяюся, ад постмадэрнізму застанецца плацінавы па-рык Варголы — Эндзі Уорхала. Ад мадэрнізму можа застацца чорны квадрат Казіміра Малевіча. Увесь рамантызм можа змясціцца на крэсле Ван Гога, а ўвесь класіцызм можна пасяліць у шараабрысным дамку садоўніка, які прыдумаў архітэктар Леду. Ракако варта вывучаць у парках, напісаных ласкавымі пэндзлямі Вато, а барока — у турмах Джавані Батыста Піранезі. Маньерызм — гэта перш-наперш эльгрэкаўскае неба. Адраджэнне зноў запрасіць нас на леанардаўскую Тайную Вячэру. Калі да гэтага дадаць шкельца з гатычнага вітража і цагліну з раманскай царквы, у цябе атрымаецца амаль поўная карціна нашай еўрапейскай цывілізацыі.

Сіруа

Гандляр эстампамі ды рамкамі для карцін П'ер Сіруа, згадваючы Вато, напісаў і такое: «Ле Саж часам бывае ўсцешаны сваімі кнігамі і камедыямі, а нябога Вато ніколі не

бывае задаволены ўласнымі карцінамі, што не замінае яму быць адным з цяперашніх каралей пэндзля». У каментарах да ліста з выказваннем Сіруа пра Вато ёсць персанажы, якія абвяргаюць стоадсоткавую сапраўднасць дакумента, але ніхто не выказвае сумневаў наконт незадаволенасці Вато сваімі творамі. Адзін са стваральнікаў стылю ракако, пэўна ж, і быў насамрэч самакрытычным. Ракако, ці, як яшчэ кажуць, ракайль, выглядае вясёлым і вясёлкавым, легкадунным і легкаважкім, карункавым і дзявоцкім, а Сіруа кажа пра перманентную незадаволенасць стваральніка. Таму можна казаць, што кожны новы стыль ствараўся ў сумневах ды пакутах, і ракайль не выключэнне.

Стыль

Ніколі не захапляўся я жаноцкімі стылямі, нахшталт рамантызму і ракако, бо любіў мужчынскія — раманскі ды мадэрнізм. Таму і творчасць Вато з ягонымі казачнымі карункавымі пастаралямі і ружовымі шчокамі лялечных прыгажунь мне (прызнаюся шчыра) не падабаліся. Разумею: Вато — вялікі стваральнік новай стылістыкі, гэтым ён знакаміты, і ў гэтым ён непаўторны. Толькі мне ён падаваўся перасалоджаным, ажно пакуль я не пачуў пра ягоныя апошнія словы. Ён казаў пра крыварукасць, пра стыль, пра талент. Заставаўся вялікім мастаком і ў сваю апошнюю хвіліну. «Як жа бяздарна і кепска выразана постаць Ісуса на крыжы!» — гэта апошняе, што людзі пачулі ад Вато, калі святар паднёс да вуснаў творцы ўкрыжаванне, а той ад яго адхіліўся.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт замежных моў

ПЕРАКЛАДЧЫЦКІ ДЭБЮТ

АКІКА ЁСАНА

Маё жыццё

Урывак

Акіка Ёсана (1878—1942, сапраўднае імя Сё Хо) — паэтэса, празаік, літаратурны крытык. Нарадзілася ў горадзе Сакаі прэфектуры Осака (Японія). Пераклала на японскую мову напісаную ў адзінаццатым стагоддзі «Аповесць пра Гэндзі» — адзін з найбуйнейшых старажытных японскіх літаратурных твораў. Публікавалася таксама як крытык і літаратуразнаўца, аднак стала найбольш вядомай дзякуючы сваім вершам танка. Прызнанне атрымала пасля выхаду зборніка «Растрапаняныя валасы» і стала адным з найяскравейшых прадстаўнікоў тагачаснай японскай паэзіі. Унікальны стыль Ёсана, яе смелая мова, захапленне маладосцю і каханнем спрыялі рамантычнаму руху ў японскай літаратуры і значна паўплывалі на развіццё паэзіі танка.